

Съфинансирано от
Европейския съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО
РИБАРСТВО И АКВАКУЛТУРИ

30.9.2024 г.

УТВЪРДИЛ:

X

Signed by: Deyan Stratev Stratev

**ДОЦ. Д-Р ДЕЯН СТРАТЕВ
ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР И
РЪКОВОДИТЕЛ НА
УО НА ПМДРА 2021-2027**

РЪКОВОДСТВО НА УПРАВЛЯВАЩИЯТ ОРГАН НА ПРОГРАМА ЗА МОРСКО ДЕЛО, РИБАРСТВО И АКВАКУЛТУРИ 2021-2027 ЗА ИЗИСКВАНИЯТА КЪМ ТЕХНОЛОГИЧНИЯ ПРОЕКТ ПРИ ИНВЕСТИЦИИ В ОБЕКТИ ЗА АКВАКУЛТУРИ

С настоящето Ръководство се регламентират минималните изисквания по отношение на съдържанието и структурата на технологичния проект при инвестиции в обекти за аквакултури по Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 (ПМДРА).

Ръководството е съобразено с Наредба № 18 от 4 ноември 2016 г. за съдържанието на технологичното описание и технологичната схема на производство на аквакултури, издадена от министъра на земеделието и храните (обн. ДВ. бр. 90 от 15 ноември 2016 г.).

Настоящото Ръководство на Управляващият орган (УО) на Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 са разработени с цел да се въведат подробни стандарти при разработването на технологичен проект. Това от една страна ще улесни потенциалните кандидати по ПМДРА при изготвянето на технологичния проект и от друга, да доведе до подобряване/прецизиране на процедурите по оценката, и на самата оценка на проектните предложения от УО на ПМДРА.

Технологичният проект може да съдържа текстова част, схеми, графики, таблици, онагледяващи материали и приложения структурирани в следните примерни основни раздели:

1. Резюме.
2. Обща информация за обекта за аквакултури.
3. Тип на обекта за аквакултури/рибовъдното стопанство.
4. Предварителни проучвания и налични документи във връзка с производствените дейности на обекта на аквакултури.
5. Концепция за изграждането/възстановяването/модернизацията на обекта за аквакултури.
6. Водоснабдяване и/или използван водоем (зона за аквакултури) от обекта за аквакултури.
7. Техническо описание на обекта за аквакултури, предмет на инвестицията.
8. Технология за отглеждане на аквакултури.
9. Влияние на обекта за производство на аквакултури върху околната среда.
10. Производствен капацитет на обекта за аквакултури.
11. Персонал на обекта за аквакултури.
12. Прогнозна производствена програма след извършване на инвестицията.
13. Приложения.

Потенциалните кандидати могат да изградят и собствена структура на технологичния проект, като при такъв подход, технологичния проект следва да съдържа цялата информация посочена в настоящите указания (като минимален задължителен обем на информацията). УО на ПМДРА обръща внимание, че при съблюдаването на настоящето Ръководство при представянето на информацията, същата трябва да бъде съобразена само спрямо частта приложима към съответния тип обект за аквакултури и конкретния случай.

Технологичният проект, следва да бъде основа за всички останали части на проектното предложение и да обосновава планираната инвестиция. Не се препоръчва в технологичния проект да се включва обща информация за рибовъдството, видовете, съоръженията, технологиите и т.н., която няма отношение към конкретното проектното предложение. В технологичният проект трябва да бъде обоснована предвидената инвестиция и да е видима свързаността между предвидените за изграждане производствени съоръжения, техните възможности, прилаганата технология и прогнозните количества риба за отглеждане и очакваните добиви.

При разработването на технологичния проект е необходимо изрично да се посочи (в случаите, когато е приложимо) въвеждането с проекта на: иновации (задължително се включва обосновка на тяхната роля в проекта), нови технологии и тяхното ниво (за стопанството, за региона, за страната и т.н.); дейности, свързани с адаптиране към изменението на климата и постигането на неутралност; опазването на околната среда, биоразнообразието и здравето; изграждане на интелигентни производствени мощности и инфраструктура; използване на възобновяеми енергийни източници и подобряване на енергийната ефективност; прилагането на кръгови модели при използването на природни ресурси при производството на аквакултури и постигане на устойчивост на отглеждането и развъждането на риба и други водни организми; ограничаването на използването на медикаменти и химически препарати; използването на производствени модели гарантиращи качеството на продукцията и т.н.

Технологичният проект се изготвя (или съгласува) от експерт с образователна степен „магистър“ или по-висока научна степен (звание) по някоя от следните специалности: рибно стопанство, рибовъдство, аквакултури, ихтиология или друга еквивалентна на изброените, или заемащи академична длъжност в изброените области със стаж по специалността не по-малък от 2 (две) години и специалности хидробиология, зоология и ветеринарна медицина, с образователна степен „магистър“, които могат да удостоверят професионален опит и трудов стаж в областта на рибарството, не по-малък от 5 (пет) години. Като доказателство се изисква прилагането към технологичния проект на копие на документи, удостоверяващи наличието на съответното образование (диплома) и документи удостоверяващи трудовият стаж в областта на рибарството. Когато спецификата на технологията налага включването и на експерти от други области, същите може да бъдат включени като съавтори на проекта.

По време на оценката на проектните предложения за „Административно съответствие и допустимост“, УО на ПМДРА ще извърши следните проверки и преценки на технологичния проект:

- за съответствието на технологичния проект с настоящите указания;
- доколко природните условия (напр. за басейново стопанство - подходящ водоизточник, денивелацията между водоизточника и заустването, количествени и качествени параметри на водата и т.н.; за садкова установка - дълбочина на водния обект, наличие на течения във водоема, наличие на водозахранващ източник и др.) в обекта за аквакултури са подходящи за отглеждане на планираните видове, с изключение на случаите на отглеждане в затворена рециркулационна система;
- приложимостта на избраната технология за предвижданите за отглеждане видове и пазарните перспективи за тези видове;
- релевантност между избраната технология и предвидените за изграждане съоръжения;
- за реалистичността на посочения капацитет на обекта за аквакултури или възможностите за неговата промяна;

- за възможността да бъдат изпълнени количествените показатели от прогнозната производствена програма на кандидата или тяхното изменение в обекта за аквакултури, предмет на инвестицията, като се вземат предвид вида за отглеждане, избраната технология, предвижданите цикли за производство и вида, броят и площта (обема) на производствените басейни/съоръжения, темпа на нарастване на видовете спрямо условията на обекта за аквакултури, планираното хранене и др.

Проектни предложения, за които се констатира несъответствие от посочените проверки, няма да бъдат допускани за финансиране по ПМДРА.

Изисквания за съдържанието, информацията и данните на отделните части на Технологичния проект:

На титулната страница на технологичния проект следва да е посочено името на проектното предложение, името на обекта за аквакултури, инвеститора (ползвателя/оператора на обекта за аквакултури) и изготвилите (съгласували) проекта, както и да бъдат положени техните подписи.

I. Изисквания към раздел „Резюме“:

В резюмето се обобщават основните данни и параметри на обекта за аквакултури, и неговите възможности за производство на аквакултури, във възможно най-съкратен вид, в свободен текст или табличен вид.

Оператор и собственик на обекта за аквакултури:	<i>Представя се информация за оператора и собственика на обекта за аквакултури.</i>
Местоположение:	<i>Местност, населено място, община, област, географски координати, надморска височина.</i>
Цел на инвестицията:	<i>Посочва се целта на инвестицията: напр. изграждане на ново рибовъдно стопанство, ремонт на съществуващи съоръжения в обекта за аквакултури, модернизация на стопанство и др.</i>
Водовземане/воден обект	<i>Посочва се водния обект от който се осъществява водовземането: повърхностен воден обект, подземни води, минерални води, вкл. данни за заустването Посочва се водният обект или зоната за аквакултури, в която е разположено стопанството за аквакултури.</i>
Тип на обекта за аквакултури и вид на производствените мощности:	<i>Посочва се типа на стопанството в зависимост от: външни фактори на средата, в зависимост от вида на производствените съоръжения и в зависимост от прилаганата технология за производство (виж раздел III)</i>
Производствени мощности:	<i>Описват се производствените мощности: напр. за басейнови стопанства: техният тип (земно-насипни, бетонни и т.н.), техният брой и площ/обем по категории и общата им площ/обем; за садкови установки обща площ на садките, техният брой, съобразно предназначението им и тяхната площ и обем; производствените съоръжения за аквакултури като молюски, водорасли и др. и техните основни параметри; и др.</i>
Отглеждани видове:	<i>Изброяват се отглежданите видове с техните научни (родово и видово) и български имена.</i>
Производствен капацитет на обекта за аквакултури:	<i>Посочва се капацитета на стопанството при избраната технология на отглеждане за една година – общ (максимален) и по обособени зони (блокове) за отглежданите видове и категории аквакултури (хайвер, зарибителен материал, риба за консумация и др.).</i>
Прогнозно средно годишно производство на обекта за аквакултури:	<i>Посочват се планираните количества продукция по видове и категории – численост и биомаса, при избраната технология на отглеждане.</i>

II. Изисквания към раздел „Обща информация за обекта за аквакултури“:

Минималната информация, която съдържа този раздел на технологичния проект включва:

Местоположение, вкл. идентификационни данни за обекта – наименование, идентификационен/ни номер/а от кадастрална карта и кадастрални регистри на имота/имотите, върху които е разположен обектът, местност, землище, населено място (ЕКАТТЕ), община, област, трайно предназначение на територията и начин на трайно ползване, вида на собствеността, площ на имота/имотите.

Посочват се данни за собственика/собствениците на обекта за аквакултури и информация за ползвателя/оператора на обекта за аквакултури, документи за собственост и основание за ползването му.

При възстановяване/ремонт на съществуващо рибовъдно стопанство се представя кратка информация за създаването, експлоатацията и обемите на производство в миналото, описват се съществуващите сгради, водовземни, производствени и други съоръжения, вътрешна и външна инфраструктура (пътна, водоснабдителна, канализация, електроснабдяване и др.), близки населени места и др. (т.е. ситуацията преди извършване на инвестицията).

Представят се географски координати и надморска височина.

III. Изисквания към раздел „Тип на обекта за аквакултури (рибовъдното стопанство)“:

В този раздел се описва/посочва в кой тип попада обекта за аквакултури.

1. В зависимост от външни фактори на средата:

- в зависимост от солеността на водата, използвана за производство на аквакултури - обект за отглеждане на морски аквакултури или обект за отглеждане на сладководни аквакултури;

- в зависимост от изискванията към температурния режим на отглежданите видове (топлолюбиви или студенолюбиви) – топловодно или студеноводно.

2. В зависимост от вида на производствените съоръжения – басейново (тук се включват язовирите, които се използват като рибовъден басейн) - проточна (отворена система) или с възможност за обратно използване на водата (полуотворена система); садково (плаващи или потопяеми); рециркулационна система за аквакултури (РСА) (затворена система); интегрирана интензивно-екстензивна рибовъдна система (ИИЕРС); инсталация с колектори за двучерупчести, съоръжения за производство на други водни организми и комбинация от различни съоръжения (смесен тип);

3. В зависимост от прилаганата технология за производство:

- в зависимост от производствените му задачи/производствения цикъл - пълносистемно (обхваща пълният цикъл на развитие на отглеждания вид и включва всички технологични етапи от производството) или непълносистемно (част от производствения цикъл, респективно обхваща само част от развитието на вида);

- в зависимост от интензивността на отглеждане – екстензивно, полуинтензивно, интензивно или суперинтензивно (в зависимост от степента на участие на хора в производствения цикъл, използваните фуражи, храненето и планираните/получаваните добиви от единица площ/обем).

IV. Изисквания към раздел „Предварителни проучвания и налични документи във връзка с производствените дейности на обекта на аквакултури“:

Описват се извършените предварителни или налични проучвания: геодезическо заснемане, хидроложки проучвания на водоизточника, хидрогеоложки проучвания, проучвания на пазара на риба, консултации с експерти в областта на рибарството и др.

Посочват се притежаваните документи за обекта за аквакултури: становище или решение на директора на съответната РИОСВ по отношение на необходимостта от

извършване оценка за въздействие върху околната среда (съгласно Закона за опазване на околната среда – ЗООС) и оценка за съвместимостта на инвестиционния проект със защитени зони (съгласно Закона за биологичното разнообразие – ЗБР); разрешително за водовземане от повърхностен воден обект (или без издадено разрешително по Закона за водите (ЗВ) се посочва основанието, на което се ползва водата) и/или разрешително за ползване на воден обект, съгласно ЗВ; разрешително за водовземане от подземни води от съответната Басейнова дирекция за управление на водите; регистрация като обект за аквакултури по реда на Закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА) в Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА); регистрация като животновъден обект по реда на Закона за ветеринарно-медицинската дейност (ЗВМД) в Българска агенцията по безопасност на храните (БАБХ) и др.

При възстановяване или модернизация на съществуващ (функциониращ) обект за аквакултури всички посочени документи следва да са налични. При възстановяване или изграждане на нов обект документите изисквани по ЗООС, ЗБР и ЗВ следва да са налични, а преди пускането на стопанството в експлоатация е необходимо да се получат и документите по ЗРА и ЗВМД.

V. Изисквания към раздел „Концепция за изграждането, възстановяването или модернизацията на обекта за аквакултури“.

В този раздел се обосновава решението за изграждането, възстановяването или модернизацията на обекта за аквакултури.

При изграждане на нов обект за аквакултури се посочват всички особености на мястото на изграждане на стопанството, предварителните проучвания и ограничителни условия (вкл. въведени административни ограничения за региона), които са взети предвид при решението за извършване на инвестицията, обосновава се избора на типа производствени съоръжения и прилагана технология (напр. за басейново стопанство – дебит на водоизточника и физикохимични параметри на водата, денивелацията между водоизточника и заустването, природни условия на избраната площадка и т.н.; за садки – дълбочина на водния обект, наличие на течения във водоема, наличие на водозахранващ източник и т.н.; за обект в Черно море – избора на зона и вида на инсталацията). Представят се възможностите за развитие на производството в обекта за аквакултури в бъдеще.

При възстановяване или модернизиране на обект за аквакултури, се обосновава избора на концепция за неговото възстановяване на основата на предварителните проучвания и лимитиращите фактори. Описват се съществуващите производствени съоръжения в стопанството, каква част от тях ще се запазят и реновират, каква част ще се премахнат, какви нови съоръжения ще бъдат изградени и до какви резултати се очаква да доведат ремонтно-възстановителните дейности. В обосновката следва да се включи информация за влиянието на модернизацията върху производствената програма на рибовъдното стопанство, включително перспективите за развитието му впоследствие.

VI. Изисквания към раздел „Водоснабдяване и/или използван водоем (зона за аквакултури) от обекта за аквакултури“.

Посочват се водоизточника/ците и/или водния обект използвани от стопанството и условията за ползване съгласно издадените разрешителни по Закона за водите (реки, потоци, езера, язовири, извори, сондажи, индустриални води, валежи, Черно море, и др.).

1. При издадено/и разрешително/и за водовземане се предоставя информация за водоизточника (повърхностен воден обект, подземни води, минерални води) – наименование, точка на водовземане (координати и надморска височина) и условията при които се ползват.

В случаите, когато се извършва водовземане без издадено разрешително по Закона за водите се посочва основанието, на което се ползва водата и параметрите на водовземането.

Представят се: географски координати, надморска височина и денивелацията между водовземното съоръжение и заустването на отработените води. Посочва се точката на заустване (координати и надморска височина).

Описват се количествените и качествените параметри на водата използвана за производствените процеси в стопанството за аквакултури:

- Количества на използваната вода – описват се разрешените количества на водата (в м³/сек или л/сек), максималното годишно водно количество и сезонното потребление, разрешени по Закона за водите, както и потреблението на вода при различните производствени етапи при прилаганата технология на развъждане и отглеждане на риба и максималните моментни водни количества (в м³/сек или л/сек).

- Основните физико-химични характеристики на водата като температурен режим, газов режим (съдържание на кислород, въглероден диоксид, метан, сероводород), азотни, фосфорни, карбонатни съединения, твърдост на водата, активна реакция (рН), окисляемост, микробиологични показатели и др., съпоставени със съответните изискванията на видовете риба или водни организми, предмет на отглеждане в обекта за аквакултури към абиотичните фактори на средата.

- Водните потоци в стопанството и/или се прилага схема на пътя на водата от водовземното съоръжение през различните типове басейни, вани и т.н. до заустващото съоръжение. Посочва се дали водата се движи гравитачно или с помпа/и, като се отбелязват точките, в които се използват, техните дебити, мощност и денивелация. Посочва се също типа на водоснабдяване на басейните (независимо, зависимо (каскадно) или смесено).

- Начина на използване на водата – проточно, еднократно; възможност за обратното ѝ използване и рецикулация (в %). Описва се осигуреният водообмен в различните типове басейни, а при повторно използване на водата се посочва степента на рецикулация в проценти.

- Наличието на механични и биологични пречиствателни съоръжения, включително такива на изхода на водата от стопанството.

- Възможността или използването на допълнителна аерация на водата - въздух, кислород (ако е приложимо).

- Възможностите за контрол на хидро-химичния режим на водата.

Разрешените водни количества и нейните параметри трябва да позволяват планираният обем на производство на аквакултури в стопанството. Планираният производствен обем следва да е съобразен и с определения лимит в съответното издадено разрешително по Закона за водите.

2. При издадено разрешително за ползване на воден обект (или зона/и за аквакултури) се посочва площта на водоема (зоната), неговата/нейната площ (дка или м²), в който са разположени производствените мощности, тяхната площта и условията, съгласно издаденото разрешително.

Представят се: географски координати и надморска височина.

Описват се качествените параметри на водата във водния обект:

- Основните физико-химични характеристики на водата като температурен режим, газов режим (съдържание на кислород, въглероден диоксид, метан, сероводород), азотни, фосфорни, карбонатни съединения, твърдост на водата, активна реакция (рН), окисляемост, микробиологични показатели и др., съпоставени със съответните изискванията на видовете риба и други водни организми, предмет на отглеждане в обекта за аквакултури към абиотичните фактори.

- Посочва се възможността за допълнителна аерация на водата - въздух, кислород.

- Възможностите за контрол на хидро-химичния режим на водата.

- Разглежда се връзката между условията на водния обект (зоната за аквакултури), физикохимични параметри и температурен режим на водата и производствените възможности. Обемът на производство следва да е съобразен и с определения лимит при издаване на съответното разрешително по Закона за водите.

- Информация за режима на ползване на водоема, колебания на водата или за графика за ползването на водите, в случаите когато обекта се намира в язовир от списъка на комплексните и значими язовири.

При издадено разрешително за Черно море се посочва площта (дка или m^2) и координати на зоната, разрешена за ползване. Описание на местоположението, течения, връзка с брега и др., аналогично на разгледаните по-горе случаи.

VII. Изисквания към раздел „Техническо описание на обекта за аквакултури, предмет на инвестицията“:

В този раздел подробно се описват съществуващите и предвидените за ремонт и/или изграждане сгради, съоръжения, оборудване и технически параметри на различните типове обекти за аквакултури (описва се крайният резултат, след реализацията проекта). В случаите, когато стопанството ще бъде изградено на етапи, се представя обща визия за обекта за аквакултури и неговите параметри и се посочва на всеки етап какво ще бъде изградено, вкл. и прогнозен времеви график.

Изчерпателен списък с допустимите инвестиции по ПМДРА при изграждане на обект за аквакултури са представени в приложение № 1.

1. Минимална информация/данни/параметри за производствените мощности по типове стопанства:

а) За басейнов тип стопанства се описват:

- Водовземни съоръжения, водоснабдителна и отводнителна инфраструктура, наличие на различен тип филтри на входа и изхода, заустване на използваните води, сондажи, дренажни кладенци, устройство, отчитащо използваните количества вода и др. Посочват се също техният тип (подземен тръбопровод, открит канал и др.), материали, от които са изградени (бетонни, земно-насипни, метални, PVC, HDPE и т.н.), параметрите им (диаметър на тръбите, размери на канала и др.) и дебитите, които осигуряват (л/сек или m^3 /сек).

- Обособените зони или сектори в стопанството, съобразно тяхното предназначение (напр. риболюпилня, зона за отглеждане на зарибителен материал, блок за риба за консумация и др.) и различните типове и категории басейни, вани, корита и т.н. (маточни, люпилни, разсадни, отрасни, угоителни, карантинни, зимовни, складови, утаителни, съгревателни и др.) за отглеждане на риба и други водни организми, техният брой и предназначение. При описанието им изрично се посочва материала, от който са изградени – земно-насипни, бетонни, пластмасови, метални и др., както и техните размери (м), площ (m^2) и полезни обеми (m^3). Описват се всички обслужващи съоръжения на басейните (шахти със савази, преливници, решетки и др.). - В случаите, когато басейновото стопанство е с възможност за обратно използване на водата (полуотворена система), се описва изградената системата (която ще се изгради) и конкретните ѝ параметри.

- В случаите, когато язовири, се използват като рибовъдни басейни се посочва подробна информация за язовирната стена, преливните съоръжения, изпускателните кранове, шахти, енергогасители и т.н., както и основното му предназначение. Описват се параметрите на водоема площ (дка или m^2), типа на язовирната стена (м), дължината ѝ (м), нейната височина (м), най-голямата дълбочина (м) на язовира, средна дълбочина (м), максимален обем (m^3), мъртъв обем (m^3), наличие на водозахранващ източник (дебит, сезонност), възможност за изпускане на водата от язовира при технологични операции и напълването му впоследствие (необходимо време), други потребители на вода от язовира (обеми), колебания на водното ниво и др.

- Риболюпилня/и, включително оборудването ѝ, прилежащата ѝ инфраструктура и нейните параметри; (апарати за инкубация и люпене на хайвер,

корита (вани) за отглеждане на личинки и малки рибки и техният тип, брой и параметри – размери (м) и обем (л или м³) и др.

- Производствени сгради, обслужващи битовите сгради и офиси лабораторни помещения, складови помещения за фуражи, материали, медикаменти и инвентар, навеси, заграждения и др., с техните параметри. Описва се инфраструктурата към тях, тяхното оборудване и т.н.

- Обслужващата вътрешна инфраструктура на обекта за аквакултури, като пътища, електрозахранване, водоснабдяване, канализация и др.

- Наличието на басейни за отглеждане на естествена храна и техните параметри.

- Утаителни басейни и/или филтри за пречистване на входящата вода и/или използваната вода от стопанството, съоръжения за предотвратяване на изпускането на аквакултури (вкл. и хайвер) във водата, която напуска обекта за производство на аквакултури.

- Прилага се ситуационна схема на съоръженията в обекта за аквакултури.

Басейнови стопанства от отворен/проточен тип с източник на водозахранване, осигуряващ недостатъчни водни количества, за обезпечаване на обема на производство няма да бъдат допускани за финансиране по ПМДРА.

б) За садкови стопанства се описват:

- Разположението на садкова установка във водния обект (когато производствените садки се разполагат в язовир от списъка на комплексните и значими язовири се посочва и тяхното разположение в зоната за аквакултури, план за периодичното им преместване в зоната за намаляване замърсяването вкл. се отбелязва наличието на аварийна зона и/или процедура за преместването им при рязко спадане на нивото на водата), отделните блокове с плаващи или потопяеми садки (мрежени клетки), предназначението им, връзката им с бреговата ивица, начина им на обслужване, техният брой и параметри (вид на понтоните – материали, от които са изработени, форма и размери (м), мрежени клетки – размери (м) и обем (м³), вкл. транспортни, складови и обслужващи производството садки.

Прилага се схема на разположението на садковата установка (садки, понтонни пътеки и връзка с бреговата ивица) във водния обект/зоната за аквакултури и бреговете сгради и съоръжения.

- Всички спомагателни съоръжения – система за закотвяне на садките, понтонни пътеки, наличието на втора защитна мрежа, покривни мрежи за предпазване от рибоядни птици и други.

- Имота, който стопанството притежава/ползва на брега, с разположените в него обслужващи сгради, складови помещения за фуражи, материали, медикаменти и инвентар, лабораторни помещения, навеси, заграждения и др.

- Вътрешната и външна инфраструктурата като пътища, електрозахранване, водоснабдяване, канализация и др.

- Наличието на пристан с необходимата инфраструктура.

- Наличие на плаващи съоръжения, като помещения за персонала обслужващ садките на вода, складови помещения и др.

Няма да бъдат допускани за финансиране по ПМДРА садкови установки, разположени във водни обекти с дълбочина по-малка от 10 метра в зоната за разполагане на садките, при най-ниското водно ниво през годината, както и в неподходящи водни обекти за изграждане на садкови установки. Дълбочината се доказва с данните от техническият паспорт на водоема, съставен в съответствие с Наредба № 5 от 28 декември 2006 г. за техническите паспорти на строежите (издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството на основание на чл. 176а, ал. 6 от Закона за устройство на

територията) и при спазване на Наредбата за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях, както и на контрол за техническото им състояние от 2016 г. (приета с ПМС № 262 от 07.10.2016 г.).

в) За рециркулационна система за аквакултури (РСА), интегрирана интензивно-екстензивна рибовъдна система (ИИЕРС) (заб.: този тип система може да се причисли, както към басейнов тип стопанство поради това, че интензивната и екстензивната зона са специализирани басейни, така и към рециркулационните системи поради многократното използване водата в интензивната зона след пречистването ѝ в екстензивната зона) **и интегрирани мултитрофични системи (ИМТС) се описват:**

- Производствените мощности, обособените зони и предназначението им с типове басейни, вани, корита (вкл. с допълнително оборудване за излюпване на хайвер) и др. и техните параметри (размери и полезни обеми).

Прилага се схема на сградите с производствените съоръжения;

- Сондажи, дренажни кладенци, каптажи и/или водохващания, водоснабдителна и отводнителна инфраструктура, филтри и заустване на използваните води и др. и техните параметри;

- Производствените сгради, лабораторни помещения, складови помещения за фуражи, материали, медикаменти и инвентар, навеси, заграждения и др.

- Вътрешна инфраструктура като пътища, електрозахранване, водоснабдяване, канализация и др.;

- За РСА – пречиствателните съоръжения за водата (механични филтри; биофилтри – потопени, капещи, денитрифициращи; оксигенираща система; дезинфекцираща система – ултравиолетова светлина, озониране и др.; система за топлообмен; помпи и аварийни системи, осигуряващи възможност за многократно използване на водата и прилежащата вътрешна инфраструктура с техните технически параметри;

- За ИИЕРС – интензивната зона за отглеждане на риба и екстензивната за пречистване на водата, начин за осигуряване на рецикулацията на водата (чрез пропелерни помпи, чрез аеролифтинг и т.н.) и съоръженията за тази цел, инфраструктурни връзки и техните параметри;

- За ИМТС – зоната за отглеждане на аквакултури и аквапонната зона, тяхната връзка, пречистването на водата, начин за осигуряване на рецикулацията на водата и съоръженията за тази цел, инфраструктурни връзки и техните параметри;

- Наличие на съоръжения за предотвратяване на изпускането на аквакултури (вкл. и хайвер) във водата, която напуска обекта за производство на аквакултури.

г) За обекти за производство на аквакултури като молюски, водорасли и др. водни организми се описват:

- Типа производствени съоръжения (стационарни, закрепени за дъното; плаващи линии; плаващи тип „звезда“, високо-технологични платна и др.) и техните параметри, предвидените/създадените възможности за пречистване на продукцията, за повторно полагане, експедиционни центрове и др. Прилага се схема на производствените и бреговите съоръжения и сгради.

- Спомагателни съоръжения – система за закотвяне на съоръженията за производство на аквакултури и др.

- Обслужващи производството сгради, лабораторни помещения, складови помещения за материали и инвентар, навеси, огради и др.

- Вътрешна инфраструктура като пътища, електрозахранване, водоснабдяване, канализация и др.

- Използван пристан с необходимата инфраструктура, когато съоръжението е разположено в акваторията на Черно море.

- Плавателни съдове, обслужващи производството с техните параметри, както и цялото налично оборудване обезпечаващо производството на аквакултури.
- Използвано водолазно оборудване за обслужване на производствените процеси.

2. Съоръжения и оборудване, свързани с развъждането и отглеждането на риба и други водни организми, използвани от всички типове обекти за аквакултури (освен специфичните съоръжения за различните типове стопанства).

Описват се подробно всички налични съоръжения и оборудване и предвидените за доставка (крайният резултат след инвестицията) с техните параметри:

- Системи за контрол и управление на физикохимичните показатели на водата;
- Апарати за автоматизация на храненето на отглежданите видове риба;
- Съоръжения за почистване на басейни, вани и други спомагателни съоръжения;
- Системи за допълнителна аерация на водата - за въздух или кислород;
- Люпилни модули и апарати;
- Апарати за почистване и броене на хайвер;
- Сортировъчни машини, вкл. с модул за броене на рибата;
- Системи за дезинфекция и стерилизация на водата и оборудването;
- Оборудване за отглеждане на естествена храна като: вани, басейни и апарати за отглеждане на естествена храна;
- Различни типове помпи, вкл. помпи за риба (вкл. с възможност за претегляне на рибата);
- Лабораторно оборудване за контрол на хидрохимичните показатели на водата и здравословното състояние на рибата и водните организми;
- Спомагателни уреди и пособия като кепове, сакове, грибове, преградни мрежи, устройства за зашеметяване, кантари, кофи, каси за риба и т.н.;
- Оборудване за автоматизация, наблюдение, контрол и управление на технологичните процеси.
- Оборудване за външен и вътрешен специализиран транспорт – в приложение № 2 е представена методиката/начина на определяне на допустимата товароносимост на специализираните транспортни средства;
- Плавателни съдове, обслужващи производството;
- Хладилни камери и ледогенератори;
- Съоръжения за добиване на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за получаване на топлинна и/или електроенергия (за задоволяване единствено на нуждите на обекта за аквакултури и отговарящи на нуждите на стопанството от енергия) и/или свързани с намаляване на енергийните загуби на сградите;
- Допълнително оборудване като електрогенератори, подемници, складова техника и др.;
- Оборудване за предпазване на стопанствата за аквакултури от хищници (птици, видри и др.) като: оградни и предпазни мрежи; покривни мрежи; електронни устройства, прогонващи птиците - звукови и светлинни устройства; механични устройства, прогонващи птиците и др.;
- Ограда, осветление и система за наблюдение, контрол и охрана на производствения обект;
- Съоръжения за допълнителна обработка и опаковане на рибната и нерибна продукция;

- Пречиствателни съоръжения за отпадни води;
- Други неизброени съоръжения и оборудване.

VIII. Изисквания към раздел „Технология за отглеждане на аквакултури“:

Този раздел следва да съдържа следната информация:

Отглеждани видове – посочват се всички видове, които ще бъдат отглеждани като се изписват с българското (когато имат такова) и научното (родово и видово) им име, вкл. отглежданите култури в ИМТС. Видовете, които ще бъдат произвеждани в обекта за аквакултури, следва да имат добри и устойчиви пазарни перспективи.

Описват се всички производствени процеси, производствените цикли, броя на партидите и времето за производство на готовата продукция. **В проекта следва да е проследима връзката на технологичните цикли и количества произведена риба със съответните производствени съоръжения.** Това включва:

1. За рибовъдно стопанство:

а) При пълносистемно стопанство се описват всички технологични етапи – провеждане на люпилна кампания, инкубация и излюпване на хайвер, хранене и отглеждане на личинки, отглеждане на зарибителен материал, отглеждане на риба за консумация, отглеждане на ремонтни и на маточни стада (по видове и категории).

- Провеждане на люпилна кампания, инкубация на хайвера и личинов период – предоставя се информация за всички операции свързани с получаването на хайвер, в зависимост от използвания метод – естествено или изкуствено размножаване (подготовка на разплодниците, инжектиране на хормонални препарати, методи на оплождане), описва се инкубацията на хайвера, неговото излюпване и храненето на личинките и оцеляемост (в %).

- Отглеждане на зарибителен материал – посочва се началната посадка на рибите (брой/тегло риби в единица водна площ или обем), осигурен водообмен в басейните или ваните, използвани специализирани фуражи, хранителен коефициент, схема на хранене на рибата, начин на хранене (ръчно или автоматично), темп на нарастване, контролни улови (периодичност), сортиране на рибата (периодичност), профилактични третирания, технологична смъртност (%), количества на произведената риба (брой, средно единично тегло и общо тегло – по видове и категории), добив от единица воден обем/площ и оцеляемост (в %).

- Отглеждане на риба за консумация – начална посадка на зарибителния материал (брой/тегло риби в единица водна площ или обем), осигурен водообмен в басейните, ваните и др., използвани специализирани фуражи, схема на хранене на рибата, начин на хранене (ръчно или автоматично), хранителен коефициент, темп на нарастване, контролни улови (периодичност), сортиране на рибата (периодичност), профилактични третирания, начини за поддържане на добра хигиена в производствените мощности, количества на произведената риба (брой, средно единично тегло и общо тегло), добив от единица воден обем/площ и оцеляемост (в %).

- Ремонтни и маточни стада – описват се по видове маточните стада (вкл. ако от един и същ вид са формирани стада даващи хайвер в различни времеви периоди) и брой, средни единични тегла, възраст и пол на разплодниците. Посочва се също произхода на маточните стада. Същата информация се предоставя за ремонтните стада.

- Прилагани/планирани санитарно-хигиенни мерки и профилактика на заболяванията – дейности за осигуряване на добра хигиена в производствените мощности, мерки за намаляване на стресовите ситуации за рибата, дезинфекциране на производствените мощности и цялото оборудване, използвани за целта препарати, провеждани профилактични мероприятия – препарати, честота на прилагането им, дозировка и експозиция, профилактично карантиниране, ветеринарно-медицински контрол, хуманно отношение и др.

- Транспорт на жива риба и хайвер – начини за транспортиране на хайвер, зарибителен материал и жива риба за консумация (в специални изолирани кутии под лед, в полиетиленови чували, със специализирани транспортни средства за превоз на жива риба), основните технологични мерки при товарене, транспортиране и разтоварване на рибата, темпериране, ветеринарно-медицински контрол.

б) При непълносистемно стопанство се разглеждат само производствените процеси отнасящи се за стадия/стадиите от развитието на отглежданите видове в зависимост от специализацията на обекта за аквакултури (за хайвер, за зарибителен материал или за риба за консумация).

в) При екстензивно и полуинтензивно производство се описват подробно подготовката на водоемите за вегетативния сезон (източване, престояване на сухо, почистване на утайки, периодичност) и всички мелиоративни дейности (изораване, фрезование, торене, варуване, норми и др.).

2. За ИМТС се описва прилаганата технология за отглеждане на риба и използвана технология в хидропонната зона (вкл. отглеждани култури), като аналогично на т. 1, б. „а“ се предоставя информация за: всеки процес от прилаганата технология и периодиката на технологичните дейности, производствените цикли от посадъчен материал до готовата продукция. Посочва се технологичната смъртност количества на произведената продукция – по видове и категории, добив от единица площ, обем или съоръжение.

3. При обекти за отглеждане на други водни организми се описва технологията на производство, като аналогично на т. 1, б. „а“ се предоставя информация за: всеки процес от прилаганата технология и периодиката на технологичните дейности, производствените цикли от посадъчен материал до готовата продукция. Посочва се технологичната смъртност количества на произведената продукция – по видове и категории, добив от единица площ, обем или съоръжение.

IX. Изисквания към раздел „Влияние на обекта за производство на аквакултури върху околната среда“:

Представя се информация за: степента на въздействие на обекта върху екологичното състояние на околната среда по време на изграждането/ремонта му и по време на неговата експлоатация (описва само относимото за конкретния случай): напр.: влиянието на рибовъдното стопанство върху речния участък, от който е отклонена вода при ползването на големи количества (особено при маловодие); нарушение на проходимостта (непрекъснатостта на течението) на естествените течащи води; отделяни отпадни продукти при интензивно и суперинтензивно производство и тяхното намаляване или утилизирание; положително влияние на екстензивното рибопроизводство върху водната околна среда; влияние на генетичният и здравословният статус на рибата върху естествената фауна в речната екосистема; отглеждани видове и влиянието им върху биоразнообразието на речната система или водния обект; положителното влияние на отглеждането на миди и водорасли върху водната околна среда и др.

X. Изисквания към раздел „Производствен капацитет на обекта за аквакултури“:

Описват се годишните производствени възможности на рибовъдното стопанството, както и капацитета на обособените му зони, секции и др. за хайвер, зарибителен материал и риба за консумация (по видове и категории, в брой и/или кг или т).

В случаите, когато има модернизация и разширяване на производството, като се увеличава производствения капацитет се предоставя информация и за възможностите на стопанството преди инвестицията.

ПМДРА няма да подпомага инвестиции в обекти за аквакултури (рибовъдни стопанства), които са представили нереалистични данни за годишният производствен капацитет/годишната прогнозна производствена програма.

XI. Изисквания към раздел „Персонал на обекта за аквакултури“:

В раздела се описва с какъв персонал е планирано да се изпълнява производствената програма, брой служители, изисквания към образователният им ценз и опит, временно наемане на работна ръка за определени периоди и др.

XII. Изисквания към раздел „Прогнозна производствена програма след извършване на инвестицията“:

Представя се разработка на годишна производствена програма, съобразена с производствения капацитет на обекта за аквакултури. Програмата следва да обхваща производствените обеми (количества) по видове, категории (хайвер, зарибителен материал, риба за консумация, други водни организми, добиви и др.), техните количества (т) и общо за рибовъдното стопанство, вкл. и незавършеното производство за годината и наличните маточни и ремонтни стада към края на производствената година. Обемът на производството следва да е съобразен и с определения лимит от отговорната институция, когато е приложимо. За ИМТС се включват и количествата на отглежданите култури в хидропонната зона.

В случаите, когато има модернизация и разширяване на производството и се предоставя информация и за производството преди инвестицията.

В случаите, когато технологично са необходими няколко години за достигане на максималния/оптималния производствен капацитет на обекта за аквакултури, това обстоятелството изрично се посочва и се представя подробен времеви график за достигането на максималния/оптималния производствен капацитет.

Проекти, при които необходимото време за достигане на проектния производствен капацитет на обекта за аквакултури надхвърля периода за мониторинг на проектното предложение (5 години), няма да бъдат допускани за финансиране по ПМДРА.

УО на ПМДРА няма финансира проектни предложения с нереалистична годишна прогнозна производствена програма.

XIII. Изисквания към раздел „Приложения“:

В този раздел се прилагат (само относимото):

1. Ситуационна схема на обекта за аквакултури в подходящ мащаб или схема на водния обект в подходящ мащаб, с означена зона за аквакултури и ситуиран обекта за аквакултури в неговата акватория.

2. Схема/и на обекта за аквакултури с нанесени сграден фонд и производствени съоръжения в подходящ мащаб:

- за басейнов тип стопанства, РСА, ИИЕРС и ИМТС – на схемата/ите трябва да са нанесени водовземното съоръжение, производствените съоръжения, прилежащата водна инфраструктура, заустващо съоръжение, филтриращи съоръжения, басейни с друго предназначение, допълнителни съоръжения; производствени сгради, складове, битови сгради и т.н.; да бъде очертан пътя на водата от водовземното съоръжение до заустването ѝ.

- за садкови стопанства и обекти за производство на аквакултури като молюски, водорасли и др. – на схемата/ите трябва да са показани производствените съоръжения, разположени в зоната за аквакултури/водния обект; терена на бреговата ивица с обслужващите сгради, складове, битови сгради и т.н.

3. Други приложения като чертежи на водовземни съоръжения, производствени мощности, съоръжения с друго предназначение, заустващи съоръжения, рибни проходи, кладенци, обслужващи сгради и др.

Списък на допустимите инвестиции
в производствени съоръжения и оборудване по Програма за морско дело,
рибарство и аквакултури 2021-2027 при изграждане, възстановяване и
модернизация на обекти за аквакултури

1. Водовземни съоръжения, водоснабдителна и отводнителна инфраструктура, филтри, съоръжения за заустване на използваните води, за предотвратяване на изпускането на аквакултури (вкл. и хайвер) във водата, която напуска обекта, каптажи, сондажи, дренажни кладенци, вкл. рибни проходи при необходимост и др.

2. Различни типове и категории басейни (маточни, люпилни, разсадни, отрасни, угоителни, карантинни, зимовни, складови, утаителни, съгревателни, разпределителни, за отглеждане на естествена храна и др.) за отглеждане на риба и други водни животни, рибоуловители, шахти със саваци, преливници и др.

3. В случаите, когато язовири, се използват като рибовъдни басейни – ремонт на язовирната стена (изграждане на нова или възстановяване на разрушена стена, няма да се допуска), преливните съоръжения, изпускателните кранове, шахти, енергогасители и др.

4. Риболюпилни с необходимата инфраструктура и оборудване (различен тип апарати за инкубация и излюпване на хайвер, корита, вани, басейни за отглеждане на зарибителен материал, вкл. манипулационно оделение с необходимите съоръжения за работа с маточните риби и др.).

5. Производствени сгради, битови сгради, офиси, лабораторни помещения, помещения за първа продажба на аквакултурите, складови помещения за фуражи, материали, медикаменти и инвентар, навеси, огради и др., включително за повишаване на тяхната енергийна ефективност.

6. Необходимата инфраструктура като пътища, електрозахранване, водоснабдяване, канализация и др., вкл. съоръжения за монтаж на осветление, камери за видеонаблюдение и пр.

7. Съоръжения, осигуряващи възможност за повторно/многократно използване на водата с необходимата инфраструктура.

8. Пречиствателни съоръжения за водата (за отработените производствени води на изхода и отпадни битовите води).

9. Плаващи или потопяеми садки (мрежени клетки) с всички спомагателни съоръжения – понтони, понтонни пътеки, система за закотвяне на садките, мрежи, защитни мрежи, покривни мрежи и др. в акваторията на водния обект;

10. Плаващи съоръжения с помещения за персонала, обслужващ садките на вода, складови помещения и др.

11. Други специфични производствени съоръжения за отглеждане на аквакултури – плаващи, потопяеми или закрепени за дъното с необходимото съпътстващо оборудване.

12. Съоръжения за пречистване на продукцията, съоръжения за повторно полагане, експедиционни центрове и др.

13. Системи за подобряване на физикохимичните характеристики на водата - системи за топлообмен (загриване, охлаждане), пречиствателни/филтриращи съоръжения за водата (механични филтри; биофилтри – потопени, капещи, денитрифициращи и др.), дезинфекциращи системи (ултравиолетова светлина, озониране, ултразвукови и др.) системи за аериране на водата (за механично раздвижване/разпръскване на водата; за въздух; за кислород), вкл. прилежащата инфраструктура и др.

14. Пристан/кей с необходимата инфраструктура, обслужваща производството.

15. Оборудване за автоматизация, наблюдение, контрол и управление на производствените процеси, вкл. необходимите софтуерни продукти.

16. Системи за автоматизация на храненето на аквакултурите.

17. Оборудване за броене и почистване на хайвер.

18. Оборудване за сортиране, броене и претегляне на риба.

19. За вътрешен транспорт и преместване на риба.

20. Оборудване за почистване/дезинфекция на басейни, вани, апарати, съоръжения, оборудване и рибарски пособия.

21. Системи за отглеждане на естествена храна като: вани, басейни и апарати за отглеждане на естествена храна.

22. Спомагателни уреди и пособия като кепове, сакове, грибове, преградни мрежи, устройства за зашеметяване, кантари, кофи, каси за риба и т.н.

23. Лабораторно оборудване, свързано с контрола на хидрохимичните показатели на водата и здравословното състояние на водните организми.

24. Системи за наблюдение, контрол и охрана на обекта за аквакултури.

25. Допълнително оборудване като електрогенератори, подемници, помпи, аварийни системи и др.

26. Специализиран и/или хладилен транспорт с необходимото оборудване за жива и охладена риба и други водни организми, съответстващ на капацитета на стопанството (виж приложение № 2), включително транспортни средства и/или съоръжения, които се използват само за вътрешен транспорт и преместване на риба. Допустимо е подпомагането на оборудване за транспорт на жива риба при условие, че кандидатът разполага или ще закупи със собствени средства МПС, на което да бъде поставено същото.

27. Плавателни съдове, обслужващи производството на аквакултури с нужното оборудване – релевантни на капацитета на стопанството.

28. Специализирана складова техника и складови транспортни средства за обслужване на обекта като електрокари, мотокари, теглителна техника, транспалетни колички и др.

29. Хладилници, хладилни камери, ледогенератори и др.

30. Съоръжения за добиване на енергия от възобновяеми източници (топлинна и/или електроенергия) – единствено за задоволяване на потребностите от енергия на обекта за производство на аквакултури.

31. Оборудване за предпазване на стопанствата за аквакултури от хищници (птици, видри и др.) като оградни и предпазни мрежи; покривни мрежи; електронни устройства, прогонващи птиците - звукови и светлинни устройства; механични устройства, прогонващи птиците и др.

32. Водолазно оборудване за обслужване на производствените процеси.

33. Съоръжения и оборудване за подобряване безопасността и условията на труд: изграждане и оборудване на помещения за персонала (вкл. и санитарни възли); изграждане и оборудване на помещения за охраната (вкл. и санитарни възли);

противопожарно оборудване; спасителни средства за персонала; предпазни ограждения на работните площи – парапети и предпазни ограждения и др.; гащеризони, ботуши, специализирано облекло за работа и т.н. при открити условия в обекта за аквакултури.

34. Обучение на персонала на обекта за аквакултури във връзка с производствените дейности.

35. Въвеждане на системи за контрол на качеството, безопасни условия на труд и опазване на околната среда и водите.

36. Помещения за продажба на дребно на единствено на собствената продукция от аквакултури (в съответствие с разпоредбите на Наредба № 26 от 14.10.2010 г. за специфичните изисквания за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход) – на територията на обекта за аквакултури.

37. Хардуерно оборудване, вкл. периферни устройства и софтуер.

38. Други неупоменати разходи, свързани с: опазването на околната среда, биологичното и генетичното разнообразие на дивите популации и техните хабитати; ефективното използване на естествените ресурси; повишаване на качеството или добавената стойност на продуктите от аквакултури; прилагането на нови технически решения и иновации по отношение на производствените съоръжения, оборудване, нови технологии и системи; диверсификация чрез развиване на допълнителни дейности, свързани с основната дейност на стопанството за производство на аквакултури, вкл. риболовен туризъм, свързани с аквакултурите екологични услуги или образователни дейности в областта на аквакултурите.

Списъкът на допустимите инвестиции в производствени съоръжения и оборудване по ПМДРА 2021-2027 е изчерпателен.

Методика
за определяне допустимата товароносимост на специализирани
транспортни средства, подпомагани по Програма за морско дело,
рибарство и аквакултури 2021-2027

Настоящата методика регламентира начина на определяне на допустимата товароносимост на специализирани транспортни средства, подпомагани по Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 (ПМДРА). Плавателни и въздушни специализирани транспортни средства **не са** предмет на настоящата методика.

В таблица № 1 са представени условни категории на база на обема/капацитета на годишното производство (когато стопанството не използва максималния си производствен капацитет, се взема предвид обема на годишно производство) на обектите за аквакултури и максималната допустима товароносимост на специализирано транспортно средство за което може да се кандидатства.

Потенциалните бенефициери, в зависимост от условната категория, в която попадат могат да кандидатстват за подпомагане на:

 минаван, ван, микробус – бордови или фургон, вкл. и хладилен и/или оборудван със система за транспорт на жива риба.

 камион (соло) – бордови или фургон, вкл. и хладилен и/или оборудван със система за транспорт на жива риба.

 влекач с полуремарке (прицеп) – бордови или фургон, вкл. и хладилен и/или оборудван със система за транспорт на жива риба.

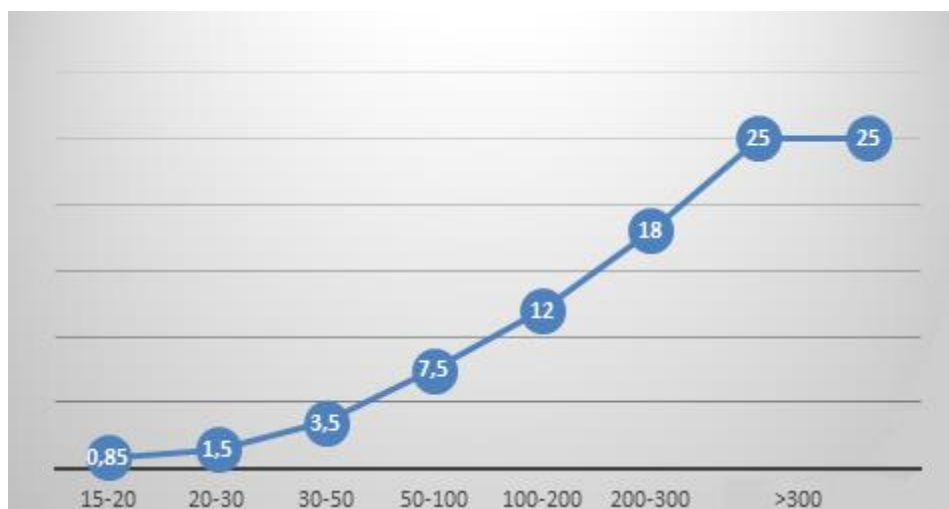
 камион с ремарке (хенгер) – бордови или фургон, вкл. и хладилен и/или оборудван със система за транспорт на жива риба.

Таблица № 1. Максимална допустима товароносимост на специализирани транспортни средства, подпомагани по Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027.

Обем на производство [тона]	Товароносимост [тона]
15 - 20 т	до 0,850 т.
20 - 30 т	до 1,5 т.
30 - 50 т	до 3,5 т.
50 - 100 т	до 7,5 т.
100 - 200 т	до 12 т.
200 - 300 т	до 18 т.
над 300 т	до 25 т.

Представена в графичен вид максималната допустима товароносимост на специализирани транспортни средства, подпомагани по Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 има следният вид:

Специализираните транспортни средства трябва отговарят на капацитета на обекта за аквакултури и да са свързани с обслужването на неговите преки производствени или технологични нужди.

Кандидатите следва да изготвят **подробна обосновка**, с която да докажат необходимостта от конкретните избрани транспортни средства. Обосновката включва задължително: подробно описание за какво ще бъде използвано транспортното средство (напр. превоз на жива риба; превоз на охладена/замразена риба; транспорт на фуражи; универсално използване на транспортното средство, което покрива изцяло транспортните нужди на стопанството и т.н.); планираната заетост на специализираното транспортно средство (брой дни заетост) и средната натовареност при включени празни курсове.

Допустимо е закупуването само на един брой специализирано транспортно средство с максимална товароносимост, която допуска неговия производствен обем на аквакултури. Изключение: допустимо е кандидатът да раздели максималната допустима товароносимост, произтичаща от обема на неговото производство на повече специализирани транспортни средства, но не повече от три броя. В този случай, сумарната товароносимост на закупените специализирани транспортни средства, следва да е равна или по-малка от максималната товароносимост, допустима от обема на неговото производство.

Не се допуска закупуването на специализирано транспортно средство, когато обема на произвежданата продукция е по-малка от 15 тона годишно.

Не се допуска закупуване на транспортно средство, когато неговата заетост се планира да е по-малка от 120 дни годишно и когато неговата средна натовареност при включени празни курсове е под 30%.

Не се допуска закупуване на леки автомобили и пикапи, както и на моторни превозни средства, които нямат пряка връзка с производствената дейност на предприятието.

**Подкрепа за иновациите в производството на аквакултури
по Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027**

I. Общи положения.

Постигането на устойчивост в развитието на рибарството в дългосрочен план зависи от решения за интелигентни и иновативни концепции, основани на науката, натрупания опит, добрите практики, образованието и новите технологии. Управляващият орган (УО) на Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 (ПМДРА) подкрепя въвеждането на иновации за изграждането и адаптирането на производствените системи за аквакултури към устойчиви модели за развитие, гарантиращи достатъчно производство, опазващи и подобряващи природния и социален капитал.

Подпомагането на иновации чрез ПМДРА допринася за постигането на стратегическата цел за „развитие на устойчиви аквакултури, екологосъобразни и щадящи експлоатацията на водните ресурси“, изведена в Многогодишния национален стратегически план за аквакултурите в България 2021-2027 (МНСПА).

УО на ПМДРА възприема дефиницията за понятието „иновация“ представена в четвъртото издание на Ръководството от Осло, 2018 г. (Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, OECD/Eurostat (2018), © OECD, European Union, 2018 – за първи път публикуван 1992 г. съвместно от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие ОИСР и Евростат и преработен 1997, 2005 и 2018 г.).

За нуждите на оценката и класирането на проектните предложения, въвеждащи иновации в производството на аквакултури, УО на ПМДРА за програмния период 2021-2027 г. определя: ***иновацията в аквакултурите като процес, с помощта на който стопанството разработва/възприема, внедрява и започва да експлоатира нови или подобрени технологии, или форми на организация на производството и като резултат стопанството получава нов или подобрен продукт или бизнес процес (или комбинация от тях), който се различава значително от предишните продукти на фирмата или бизнес процеси и които са въведени на пазара или въведени в употреба от компанията.***

Иновациите засягат шест различни функции на една организация: производство на стоки и предоставяне на услуги; разпространение и логистика; маркетинг и продажби; информационни и комуникационни системи; администрация и управление; разработване на продукти и бизнес модели.

За да бъде определено дадено действие като иновация е необходимо кумулативно да са налице следните изисквания:

- наличие на елемент на новост (нова идея), която има приложен характер - която да изпълнява конкретна задача, да решава проблем или да задоволява специфична нужда;
- полезност и приложимост – които трябва да се приемат от пазара, за да се установят устойчиво в практиката;
- икономическа целесъобразност на действието - да създават добавена стойност за фирмата и да спомагат за нейното развитие.

Въздействията на новата технология (иновацията), въведена в стопанството, може да се търси и анализира в няколко направления: техническа и икономическа ефективност, опазване на околната среда и социални ползи за обществото.

- Техническа ефективност – увеличаване на добива, подобряване на качеството, увеличаване на разнообразието от продукти, по-ефективно използване на входящите ресурси, подобряване гъвкавостта на производствената система;

- Икономическа ефективност – увеличаване на приходите, намаляване на разходите, подобряване на цените, увеличаване на пазарната реализация, навлизане в нови пазари, подобряване на конкурентоспособността, намаляване на риска, подобряване на възвръщаемостта;

- Опазване на околната среда – отражението на новата технология върху водните обекти (влияние върху качеството на водата, утайки, прекъснатост на водното течение и др.), биоразнообразието, производството на парникови газове и др.;

- Социално въздействие – създаване на заетост (работни места), хуманно отношение към животните, продоволствена сигурност, намаляване на бедността, подобряване безопасността на труда и условията за работа, социални мрежи и социално включване.

УО на ПМДРА няма да приема за иновации:

- обичайни/рутинни/традиционни промени и модернизации;
- незначителни изменения или подобрения в производствени процеси;
- обикновена подмяна или разширяване на наличните ДМА;
- концепция, прототип или модел на процес/продукт, който все още не съществува;
- редовни сезонни изменения;
- изменения в дизайна, които не променят функционирането, предназначението или техническите характеристики на стоката или услугата, или бизнес процесите;
- дейности по търговия на дребно, търговия на едро, транспорт и съхранение, насочени към разширяване на обхвата на продуктите, предлагани на клиентите;
- спиране на процес на остаряла дейност.

II. Интелектуална собственост при въвеждане на иновации.

При внедряването на съответната иновация **не трябва да се нарушават чужди права върху интелектуална собственост** (защитите, предоставени на създателите на интелектуална собственост, които включват авторско право, патенти за изобретения, полезни модели, търговски марки, географски означения, промишлени дизайни, нови сортове растения и породи животни, търговски тайни и други обекти на интелектуална собственост).

1. Когато кандидатът въвежда иновация, предмет на авторски права, патенти, полезни модели, търговски марки, промишлени дизайни и др., следва да притежава всички необходими документи, доказващи право му да използва съответната иновация (свидетелство за патент за изобретение, свидетелство за регистрация на полезен модел, лицензионен договор, разходо-оправдателни документи и др. посочени в документацията по съответната процедура).

2. В случаите, когато кандидатът внедрява своя собствена иновация, представя положително становище (съдържащо техническа документация за иновацията и нейното място/значение за проектното предложение и оценка за иновативния продукт/процес/съоръжения, доказващо неговата иновативност) от публична научна организация в областта на рибарството.

Необходимо е да се има предвид, че когато дадена иновация е внедрена благодарение на финансиране с публични средства, то резултатите от прилагането ѝ са общодостъпни. Авторите на създадените патентоспособни изобретения и полезните модели, разработени и внедрени при тези условия, не могат да получат права върху тях, като не се засяга тяхното право да бъдат посочени като негови изобретатели.

3. Когато кандидатът използва ноу-хау (специфично знание за изпълнение на дадена/конкретна задача) на друга компания, следва да има предвид, че не винаги ноу-хау е свързано с иновация. Ако кандидатът придобива иновация чрез ноу-хау на друга фирма, следва да представи всички необходими документи по т. 1 или т. 2, в зависимост от конкретния случай.

III. Приоритизация на проектните предложения, внедряващи иновации по процедура с ограничен бюджет.

Въвеждането на иновации с проектните предложения ще носят предимство на кандидатите при недостиг на финансов ресурс по съответните процедури.

В критериите за подбор е заложен критерий за предвидени иновации в проектите, което дава преимущество при класирането на проектното предложение на кандидатите.

На етап оценка за административното съответствие и допустимост на проектните предложения по съответните процедури, при оценката на технологичния проект, иновацията също ще бъде преценена.

В случаите, когато стойността на иновацията е по-малка от 5% от общата стойност на проекта, при оценката на проектното предложение по съответната процедура, не се взема под внимание иновацията, не се получават точки по този критерий и не се ползва предимство при класирането (ранкирането) на проектите.

IV. Проектни предложения, въвеждащи иновации при процедури по ПМДРА с по-висок интензитет на безвъзмездната финансова помощ.

По процедури с по-високи ставки на интензитета на безвъзмездната финансова помощ, в съответствие с чл. 41, параграф 2, приложение III „Максимални специални ставки на интензитета на помощта при споделено управление“ на Регламент (ЕС) 2021/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2021 година за създаване на Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/1004, УО на ПМДРА установява изискването **въвеждането/разработването и прилагането на иновации да се осъществява от кандидатите съвместно с научни организации в областта на рибарството.**

Научни организации в областта на рибарството са акредитираните висши училища по чл. 85, ал. 1, т. 7 на Закона за висшето образование (ЗВО) или факултети и други звена, съгласно чл. 25, ал. 1, 2 и 3 от ЗВО, институтите на Българската академия на науките (БАН), Селскостопанската академия (ССА) и др.

Съгласно параграф 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за насърчаване на научните изследвания (ЗНИИ), „научна организация“ е всяко юридическо лице, което извършва научни изследвания в съответствие с действащото законодателство. Те трябва да отговарят на определението за „организация за научни изследвания и разпространение на знания“ по т. 15, б. „бб“ от Рамката за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации (РДПНИРИ) и да разполагат с необходимата научно-исследователска инфраструктура (т. 15, б. „вв“ от РДПНИРИ).

Научните организации следва да са вписани в Регистъра за научната дейност в Република България, поддържан от Националния център за информация и документация към Министерството на образованието и науката (в съответствие с чл. 7, б. „б“ от ЗНИИ) и да разполагат с необходимия експертен и технически капацитет.

Кандидатите следва да са сключили партньорско споразумение с научна организация за съвместно разработване и/или внедряване на иновативна технология, предмет на проектното предложение. Независимо дали внедряват чужда иновация или разработват собствена, партньорите следва да се вмести в сроковете определени за изпълнението на проектите по съответната процедура (от разработването на концепцията, през дизайна на идеята, изпитанията на технологичната иновация, въвеждането на корекции, до практическата реализация и завършването на проекта).

В хипотезата на партньорство и разработването нова технологична иновация са допустими значителни отклонения от изискванията на УО на ПМДРА към технологичния

проект. В този случай, основна роля в неговата разработка следва да има научната организация.

На етап оценка за административното съответствие и допустимост на проектните предложения по съответните процедури, ще бъде извършена оценка на технологичния проект, включително ще бъде оценена разработваната/въвежданата иновативна технология.

Кандидатите и научните организации следва да се имат предвид, че когато дадена иновация е внедрена благодарение на финансиране с публични средства, то резултатите от прилагането ѝ са общодостъпни. В допълнение, УО на ПМДРА въвежда допълнително изискване да бъдат публикувани резултатите от осъществяването на проекта, което ще осигури дифузията на иновациите в сектор Аквакултури.

Когато по процедура е предвиден по-висок интензитет на безвъзмездната финансова помощ, кандидатът може да се възползва, само в случай, че стойността на прилаганата иновация/и е равна или по-висока от 1/3 от общата стойност на проекта. Останалите елементи на проекта (до 2/3 от общата му стойност), които сами по себе си може да не са иновативни, са допустими само, ако без тях не може да съществува иновацията и органически са свързани в общ производствен процес.

Научна организация може да участва като партньор в повече от един проект.

V. Списък с перспективни иновативни технологии:

- интегрирани интензивно-екстензивни рибовъдни системи (ИИЕРС);
- интегрирани мултитрофични системи (ИМТС);
- Biofloc технология/система (БФТ);
- въвеждане на обратно водоснабдяване с прилагане на пречистване на използваната вода, вкл. биологично (намаляване с не по-малко от 1/3 от водоснабдяването през вегетационния период – осигурява се от повторно използване на водата) в традиционни проточни басейнови стопанства с интензивно производство;
- щормоустойчиви или потопяеми садки за риба в българската акватория на Черно море или РСА за морски видове на сушата;
- „прецизна“ аквакултура („интелигентна“ или „smart“) - автоматизация на производствените процеси в аквакултурите, използване на сензори, автоматизация и анализ на данни за наблюдение и управление в реално време на условия като качество на водата, хранене и др.;
- цифрови трансформации – напр. използване на „Интернет на нещата“ (сложна екосистема от взаимосвързани смартфони, компютри, сензори, машини, съоръжения и водни организми). „IoT“ екосистема - интелигентни устройства с възможност за уеб свързаност - използват се процесори, сензори, комуникационен хардуер и софтуер за събиране, обработка, анализ и трансфер на данни;
- преработка и оползотворяване на отпадъци от аквакултури до суровина или краен продукт (напр. от отделени продукти от жизнената дейност на организмите и остатъци от храна - утилизирането им чрез получаване на биологичен тор, производство на метан или подхранване на производство на други видове култури, като миди, растения, водорасли и зеленчуци; оползотворяване отпадъците от рибата – вътрешности, кости и глави и пр.).